

Warszawa, dnia 2 kwietnia 2009 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZBIA/50067-1/2009/KC

Szanowny Pan
Grzegorz Schetyna
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Wielce Szanowny Panie Premierze,

Chciałbym zwrócić uwagę Pana Premiera na brak w ustawodawstwie krajowym uregulowań, dotyczących osób zaginionych.

Jedynym aktem prawnym, normującym tę problematykę jest Zarządzenie nr 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz instrukcja, będąca załącznikiem do tego zarządzenia.

Zarządzenie jest aktem prawa wewnętrznego, obowiązuje więc tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty. Problematyka zaginięć i cała procedura postępowania w takich sytuacjach, powinna być uregulowana w formie ustawowej, a więc prawa powszechnie obowiązującego.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007, Nr 43, poz. 277), która jest aktem podstawowym regulującym funkcjonowanie Policji, kwestii tej Ustawodawca nie poruszył. Poszukiwanie osób zaginionych powinno być ustawowym obowiązkiem Policji i uważam, że zadanie to powinno znaleźć się w art. 1 ust. 2 ustawy o Policji, enumeratywnie wymieniającym jej podstawowe zadania.

Wspomniane wyżej Zarządzenie Komendanta Głównego – w chwili obecnej jedyny akt, regulujący tę materię – budzi wątpliwości. Załączona do niego instrukcja wprowadza dwie kategorie osób zaginionych, przez co mamy do czynienia z dwoistością postępowania w przypadku zaginięcia osoby.

Osoba zaginioną I kategorii jest osoba małoletnia do lat 15, której zaginięcie zgłoszono po raz pierwszy. Do osób zaginionych II kategorii zalicza się osoby powyższej 15 roku życia, których

zaginięcie zostało zgłoszone po raz kolejny. Instrukcja dokonuje podziału na osoby zaginione i „uciekiniery”.

W przypadku poszukiwania osób zaginionych zakwalifikowanych do I kategorii, działania Policji są wszechstronne i obejmują wykorzystanie dużych sił i znacznych środków technicznych, w zależności od okoliczności zaginięcia i potrzeb. Polegają m. in. na: przeprowadzeniu penetracji ostatniego miejsca pobytu, sprawdzeniu szpitali, noclegowni itp., zabezpieczeniu dowodów i utwaleniu śladów, zarejestrowaniu fotografii w ewidencji policyjnej, umieszczeniu publikacji o poszukiwaniu osoby zaginionej w środkach masowego przekazu.

Niestety, opisane wyżej środki stosowane są jedynie w wypadku, gdy informacja o zaginięciu zgłaszana jest po raz pierwszy. W innych przypadkach poszukiwanie nieletniego ograniczone jest do rejestracji w bazie policyjnej - praktycznie rezygnuje się z aktywnych poszukiwań.

Procedura postępowania w przypadkach zaginięć małoletnich powinna być uzależniona od okoliczności sprawy, a nie od wieku dziecka i tego, czy jest to pierwsze zgłoszenie o zaginięciu.

Uważam, że bardzo ważną sprawą jest stworzenie procedury poszukiwania osób zaginionych, której w obowiązujących przepisach po prostu nie ma. Kolejnym problemem, powodującym duże trudności jest brak przepisów, które pozwalałyby na współpracę Policji i organizacji pozarządowych. Umożliwienie takiej współpracy przyczyniłoby się do usprawnienia podejmowanych równolegle działań.

Mając na względzie dobro dziecka, na mocy art. 10a ust. 1 ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pana Premiera z prośbą o podjęcie działań w celu wprowadzenia do powszechnie obowiązującego prawa przepisów, dotyczących poszukiwania osób zaginionych i procedury postępowania w takich przypadkach.

Z wyrazami szacunku
Marek Szwed

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 7 maja 2009 roku

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

BMP-0748-3015/09/EG

Pan

Marek MICHALAK

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 kwietnia 2009 roku (sygn. ZBIA/500/37-1/2009/KC), w sprawie *regulacji prawnych dotyczących poszukiwania przez Policję osób zaginionych*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 roku *o Policji* (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.) brak jest przepisu, który wprost regulowałby kwestię poszukiwania osób zaginionych.

Wskazać jednak należy, że art. 1 ust. 2 ww. ustawy zawiera katalog podstawowych zadań Policji, wśród których wymienione jest w pkt 1 zadanie ochrony życia i zdrowia ludzi przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Regulacja powyższa nakłada więc na Policję także obowiązek poszukiwania osób zaginionych w przypadkach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie, że stały się lub mogą stać się ofiarami przestępstwa zagrażającego ich życiu lub zdrowiu.

Należałoby ewentualnie wziąć pod uwagę możliwość uzupełnienia tej regulacji o wskazanie na zagrożenie powstałe nie tylko w wyniku bezprawnych zamachów, ale też w wyniku sytuacji, w której znalazły się osoby zaginione, w szczególności dzieci, osoby starsze lub chore.

Rozważenia jednak wymaga, czy celowym byłoby wprowadzanie takiego zadania do katalogu podstawowych zadań Policji. Zbyt ogólna formuła oznaczałaby bowiem obowiązek realizacji przez Policję poszukiwania wszystkich osób zaginionych, bez względu na okoliczności i przyczyny zaginięcia.

W art. 14 ust. 1 ustawy *o Policji* wskazano, że „w granicach swoich zadań Policja w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno – rozpoznawcze, dochodzeniowo – śledcze i administracyjno – porządkowe”. Zgodnie z art. 7 ww. ustawy, Komendant Główny Policji „upoważniony jest do określenia metod i form wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy”.

Na podstawie powyższej delegacji, Komendant Główny Policji wydał zarządzenie nr Pf – 634/2006 w sprawie *metod i form wykonywania przez Policję czynności operacyjno – rozpoznawczych*, określające m.in. cele pracy operacyjnej Policji, w tym poszukiwanie osób.

Natomiast szczegółowy tryb postępowania policjantów w zakresie poszukiwania osób został określony w:

- zarządzeniu nr 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 roku w sprawie *prowadzenia przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok* (Dz. Urz. KGP z 2003 roku, Nr 15 poz. 75 z późn. zm.), które wprowadza standaryzację postępowania Policji w przypadku zaginięcia osoby oraz określa szczegółowe obowiązki

policjantów od chwili przyjęcia zgłoszenia o zaginięciu, poprzez sposób i zakres prowadzenia poszukiwania, aż do jego zakończenia,

- zarządzeniu nr 19-Z Komendanta Głównego Policji z dnia 8 listopada 2002 roku w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób ukrywających się przed organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości, określającym postępowanie policjantów w przypadku poszukiwań nieletnich lub małoletnich, którzy samowolnie oddalili się ze schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, placówki interwencyjnej, domu dziecka, ośrodka szkolno – wychowawczego lub innej tego typu placówki, w której przebywali na mocy orzeczenia sądu, a także z domu rodzinnego.

Należy ponadto dodać, że osoby zaginione zostały podzielone na 2 kategorie ze względu na okoliczności zaginięcia i rodzaj wykonywanych policyjnych czynności poszukiwawczych.

Do kategorii I zostały zaliczone osoby, które opuściły nagle ostatnie miejsce pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na ich szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo okolicznościach uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla ich życia, zdrowia lub wolności, a w szczególności: wskazujących na realną możliwość popełnienia samobójstwa; jeśli osobą zaginioną jest małoletni do lat 15, a zaginięcie ogłoszono po raz pierwszy; a także jeśli jest to osoba, która z powodu wieku, choroby, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie może kierować swoim postępowaniem albo wymaga opieki lub pomocy innych osób.

Osoby, którym w chwili zgłoszenia zaginięcia nie grozi realne niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, a z okoliczności zaginięcia wynika, że opuściły swoje ostatnie miejsce pobytu z własnej woli, zaliczane są do kategorii II, co nie wyklucza jednakże możliwości podjęcia czynności określonych w przypadku zaginięcia z kategorii I.

Podkreślić jednak należy, że Policja podejmuje poszukiwanie osoby zaginionej w każdym przypadku otrzymania informacji o jej zaginięciu i przywiązuje szczególną wagę do poszukiwań osób, które ze względu na stan zdrowia lub wiek (małe dzieci, osoby starsze i nieporadne), mogą stać się ofiarami przestępstw.

Niezależnie od czynności określonych we wspomnianym już zarządzeniu nr 352 Komendanta Głównego Policji, w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, podejmuje się również czynności określone w przepisach *Kodeksu postępowania karnego*.

Ponadto dodać należy, że w sprawie poszukiwań osób zaginionych Policja od 2002 roku współpracuje z Fundacją ITAKA, z którą m.in. konsultowany był projekt zarządzenia nr 352.

W Komendzie Głównej Policji prowadzone są obecnie prace nad projektem ustawy *o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw*, który przewiduje m.in. stworzenie formalnych podstaw do korzystania przez Policję przy poszukiwaniu osób zaginionych z tych uprawnień, które określa ustawa *o Policji*, a które nie odnoszą się wprost do poszukiwania osób zaginionych. W projekcie przewiduje się dodanie przepisu stanowiącego podstawę do pobierania wymazu ze służówki policzków od osób za ich zgodą w celu identyfikacji osób zaginionych oraz rozszerzenie katalogu osób, w odniesieniu do których gromadzi się i przetwarza informacje w bazie DNA, uwzględniając osoby zaginione oraz osoby spokrewnione z osobami zaginionymi. Proponowane jest również wprowadzenie nowych artykułów określających zasady funkcjonowania baz danych daktyloskopijnych, analogicznie do przepisów regulujących zasady funkcjonowania bazy danych DNA.

Ponieważ jednak projekt znajduje się na etapie uzgodnień wewnątrzresortowych, w chwili obecnej nie jest możliwe ostateczne przesądzenie o kształcie ustawy *o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw*.

2 poważaniem

OPRACOWAŁ
z 15.11.2002
Pr. 1000/1000/1000

Ar. 1000/1000/1000